

Stanisław Szymański

Zjazd konserwatorów w Łańcucie

Ochrona Zabytków 1/3/4, 164-166

1948

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

KRONIKA

ZJAZD KONSERWATORÓW W ŁAŃCUCIE

Ogólnopolski Zjazd Konserwatorów w Łańcucie zorganizowany przez Ministerstwo Kultury i Sztuki, a sygnalizowany już komunikatem ostatniego numeru „Ochrony Zabytków“, odbył się w dniach 25—27 września br. w dawnym pałacu Potockich będącym dziś Państwowym Ośrodkiem Muzealnym, w Łańcucie. Zjazd ten był trzecim z rzędu po ostatniej wojnie i zgromadził wszystkich czynnych konserwatorów pracujących w ramach Głównego Urzędu Konserwatorskiego, Państwowych Pracowni Konserwatorskich oraz Konserwatorów Wojewódzkich.

Zjazd ten otworzył Konserwator Generalny prof. dr Jan Zachwatowicz powołując do stołu prezydiального prof. dra Piotra Biegańskiego — konserwatora na M. St. Warszawę oraz prof. J. Remera i inż. J. Witkiewicza.

Porządek Zjazdu obejmował w pierwszym dniu zwiedzanie Ośrodka Muzealnego i referaty, których punktem kulminacyjnym był zakończony bogatą dyskusją referat prof. Zachwatowicza na temat wczesnego baroku w Polsce, — w drugim dniu wycieczkę naukowo-konserwatorską do Krasiczyna, Przemysła, Jarosławia i Przeworska, — w trzecim zaś referat sprawozdawczy dra Gerarda Ciołka uzupełniony dyskusją oraz dalszy ciąg referatów.

O potrzebie organizowania podobnych zjazdów oraz zainteresowaniu, jakie wzbudzają wśród zawodowych pracowników zatrudnionych przy ochronie zabytków sztuki i kultury polskiej, świadczy ilość zgłoszonych referatów; — było ich 17:

1. Biegański Piotr — Warunki urbanistyczne dla prac konserwatorskich na placu Bankowym w Warszawie.
2. Bohdziewicz Piotr — Odbudowa Kamienicy „pod Samsonem“ w Warszawie.
3. Borowski Jan — Zabezpieczanie dachów i sklepień zabytkowych w Gdańsku,

4. Dąbrowski Jan — Pałac Kazimierzowski w Warszawie,
5. Dutkiewicz Józef — Elementy planowania w ochronie zabytków,
6. Grudziński Jan — Kościół św. Marcina w Warszawie i Jego odbudowa,
7. Krzymuska Zofia — Materiały do kościoła św. Ottona zamku w Szczecinie,
8. Kuźma Mieczysław — Problemy odbudowy elementów dawnego miasta Warszawy,
9. Mieszkowski Bronisław — Średniowieczne malowidła ścienne w kościele św. Katarzyny w Gdańsku,
10. Paszkowski Władysław — Konserwacja pałacu Branickich w Białymstoku,
11. Podlewski Wacław — Zagadnienie odbudowy miast Pomorza Zachodniego,
12. Remer Jerzy — Sztuka a Historia,
13. Rewski Zbigniew — Zagadnienie odprusaczenia krajobrazu i zabudowy na Ziemiach Odzyskanych a konserwatorstwo,
14. Saski Kazimierz: Odbudowa placu Krasińskich i pałacu Rzeczypospolitej w Warszawie,
15. Starzyńska Janina — O los gotyku na Starym Mieście w Warszawie,
16. Zborowski Bruno — Wzmacnianie murów zagrożonych,
17. Żurowski Tadeusz — Sprawozdanie z poszukiwań archeologicznych na trasie W—Z w Warszawie.

Ze względu na szczupłość czasu, wygłoszono zaledwie część referatów; — referaty te ukazywać się będą w czasopiśmie zainteresowanych zagadnieniami konserwatorskimi, w pierwszym zaś rzędzie w „Ochronie Zabytków“.

Zjazd ustalił wytyczne podstaw prac konserwatorskich i polityki konserwatorskiej na najbliższą przyszłość. Warunki geograficzne, historyczno-polityczne i naukowe stawiają wymogi połączenia pracy nad ochroną zabytków z pracami o charakterze gospodarczym i użytkowym, — skąd może płynąć tendencja do podkreślanego tak silnie sta-

Ryc. 125. Uczestnicy Zjazdu Konserwatorów w Łańcucie przed bramą zamku.

tystycznego ujęcia prowadzonych prac konserwatorskich oraz przeniesienie punktu ciężkości na obiekty przede wszystkim z zakresu budownictwa. Idzie to po linii wytkniętej już na Zjeździe w r. 1946 przez Naczelnego Dyrektora Muzeów i Ochrony Zabytków w Ministerstwie Kultury i Sztuki prof. dr Stanisława Lorentza, wypowiedzianej słowami: „Poglądy w odniesieniu do spraw konserwatorskich ulegają zmianom i nie tylko przesłanki naukowe ale i metody należy przedyskutować i ustalić na nowo, bo nie tylko ewolucja stwarza konieczność rewidowania poprzednich poglądów lecz przede wszystkim rzeczywistość przesuwa je na zupełnie inne płaszczyzny”. Choć „Zjazdy konserwatorskie nie były i nie mogą być organem władzy konserwatorskiej, ustanowione są w celu wymiany poglądów i dyskusji”, mają one doniosłe znaczenie w pracy nad zachowaniem zabytków sztuki i kultury. Zjazd uchwalił między innymi, następujące rezolucje:

1. Ogólnopolski Zjazd Konserwatorów stwierdza, że służba konserwatorska, realizująca zadanie ochrony pomników kultury wymaga zarówno specjalnych kwalifikacji pracowników jak i szerokich kontaktów z instytucjami i organizacjami, które działają lub mogą być włączone do współdziałania przy ochronie i odbudowie zabytków. Z uwagi na powyższe służbie konserwatorskiej w ramach urzędów wojewódzkich powinna

być zapewniona należyta pozycja i możliwość szerokiego działania. Zgodnie z ustawą o ochronie zabytków konserwator powinien w pełni korzystać z przysługującej mu roli organu fachowego wojewody i działania niezależnie od nowopowstałych Wydziałów Kultury i Sztuki.

2. Wielkość i różnorodność zadań służby konserwatorskiej wymaga rozbudowy jej i tworzenia zespołu fachowców z odpowiednią ilością sił pomocniczych i biurowych. Niezbędne jest odpowiednie wyposażenie urzędów konserwatorskich w środki dla prac, kontroli i badań w terenie m. in. w samodzielny środek lokomocji.

3. Ogólnopolski Zjazd Konserwatorów podkreśla konieczność podjęcia prac nad konserwacją ruin, które będąc często wybitnymi pomnikami kultury pozbawione są od wielu lat należytej opieki. Zbyt szczupły zakres kredytów przyznanych na zabezpieczenia i konserwację zabytków przyniesie w niedługim czasie zagładę wielu jeszcze dziś istniejących, lecz poważnie zagrożonych obiektów.

4. Ogólnopolski Zjazd Konserwatorów stwierdza konieczność podjęcia akcji ratowania tak cennych dla kultury obiektów budownictwa ludowego. Dotyczy to zarówno zanikających przykładów budownictwa ludowego na Ziemiach Zachodnich lub mazurskich, ziem przykar-

packich (Łemkowszczyzna) jak i obiektów ulegających likwidacji na skutek zmian przy przebudowie wsi. Akcja ta powinna objąć ochronę obiektów najbardziej charakterystycznych z ewentualnym znalezieniem dla nich użytkownika lub zachowaniem jako obiektów muzealnych.

5. Ogólnopolski Zjazd Konserwatorów apeluje do Naczelnej Dyrekcji o nawiązanie stosunków z Ministerstwem Rolnictwa celem uzyskania wpływu na decydowanie o sposobie użytkowania dworów zabytkowych.

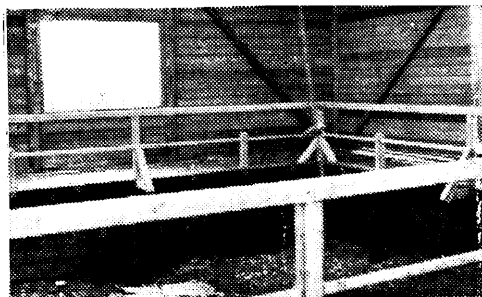
Zamykając obrady Konserwator Generalny zasygnalizował program następnego Zjazdu w 1949 r. podając jako jego miejsce Wrocław, — zaś jako zasadniczy temat wysunął zagadnienie konserwatorskie zabytków sztuki okresu gotyku w Polsce.

Stanisław Szymański

IGOŁOMIA

W uzupełnieniu artykułu doc. dr T. Reymana o zabezpieczeniu wykopalisk w Igołomii podajemy wygląd wnętrza pawilonu (ryc. 124), jaki ustawiono w tym roku nad dwoma wykopanymi piecami. Pawilon kryty gontem posiada z zewnątrz charakter chaty wiejskiej, wewnątrz urządzone jest w ten sposób, że obiegająca wokół ścian galeryjka ułatwia obejrzenie obiektów. Na ścianach umieszczone będą materiały naukowe dotyczące wykopalisk.

Ryc. 124. Igołomia. Wnętrze pawilonu, ochraniającego odkryte piece.

Z PIŚMIENICTWA

PRZEGLĄD LITERATURY ZA ROK 1947

Muzealnictwo, wyd. Związku Muzeów w Polsce. Kraków 1947. W części pierwszej artykuły o zagadnieniach konserwatorskich. T. Reyman: „Konserwacja wykopalisk zwłaszcza prehistorycznych”, R. Mękicki: „Konserwacja broni zabytkowej”, A. Madejski: „Konserwowanie i restaurowanie rzeźb”, H. Gąsecki: „Polichromowane rzeźby drewniane”, J. Hlopliński: „Konserwacja malowideł”, St. Sawicka: „Konserwacja i restauracja rycin”, M. Boniecka: „Konserwacja numizmatów”, N. Pajzdłerski i St. Gebethner: „Konserwacja tkanin”, K. Jachowski: „Konserwacja okazów nowszej techniki”. Całość poprzedzona uwagami wstępnymi T. Dobrowolskiego i uzupełniona bibliografią.

Z czasopism: Biuletyn Historii Sztuki i Kultury (nr. 1-2) poświęcony zagadnieniom konserwatorskim Warszawy. Jan Zachwatowicz w artykule: „Zabytki Warszawy” (s. 1—5) daje uzasadnienie rekonstrukcji zabytków w Warszawie. J. Bieńkowski i B. Zborowski: „Zabezpieczenie budynków zabytkowych w Warszawie w 1945/46 r.” (s. 31—36) przytaczają metody ratowania obiektów zagrożonych. Waclaw Podlewski: „Projekt odbudowy Starego Miasta” (s. 37—43) omawia problem odbudowy tej dzielnicy i artykuł: „Studia nad uporządkowaniem Starego Miasta” (s. 44—54). Piotr Biegański: „Organizacja i prace Wydziału Architektoniczno-Zabytkowego w Biurze Odbudowy Stolicy” zajmuje się stroną organizacyjną prac konserwatorskich w Warszawie. Zygmunt Stępiński: „Odbudowa Nowego Świata” (s. 59—73) omawia projekty i uzasadnienie rekonstrukcji dziś już prawie całkowicie zrealizowanej ulicy Nowy Świat. Jan Dębiński: „Odbudowa pałacu królewskiego w Łazienkach” (74—85) daje historię zniszczenia pałacu, materiały archiwalno-inwentaryzacyjne i projekt odbudowy. G. Ciołek: „Badania i zagadnienia konserwatorskie” (86—137) podaje wygląd obecny i pro-